

Merknad fra	Oppsummering	Kommunedirektørens vurdering
Bane NOR, datert 16.01.2023	Bane NOR viser til nasjonale forventninger fra 2019 og signal om at arealstrategi bør inngå som en del av kommuneplanens samfunnsdel og som bindeledd mellom samfunnsdelen og arealdelen. Bane NOR vil fremheve at utvikling må prioriteres i knutepunkt og stasjonsbyene i tråd med nasjonale føringer.	Utarbeiding av arealstrategier vil skje som en oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel.
Vaksdal kyrkjelege fellesråd datert 19.01.2023	1. Kommunen må planlegge for befolkningsvekst og flere eldre, samtidig må en se på kapasitet for gravplasser. 2. Kirkens erfaring er at ungdom og unge voksne er de som har minst tilbud i kommunen. Fokus på tidlig innsats og mestring er viktige stikkord her. 3. Kommunen bør komme med gode tiltak rettet mot klima, slik at det er enklere å leve klimavennlig. 4. Samarbeid med kommunen knyttet til kriser og beredskap er viktig for kirken.	1. Kapasitet knyttet til gravplasser vil sees nærmere på i arbeidet med arealstrategier og kommuneplanens arealdel. 2. Tidlig innsats og mestring er viktige tema i samfunnsdelen og innarbeides som en del av planprogrammet. 3. Klima er en satsing for kommunen fremover og dette blir en viktig del av kommuneplanens samfunnsdel. Det vil arbeides med mål og strategier i samfunnsdelen som tydeliggjør dette. 4. Samarbeid med kirken, lag og organisasjoner er avgjørende for kommunesamfunnet. Dette vil knyttes til bærekraftsmål 17 og arbeides videre med i utarbeiding av samfunnsdelen.

Kystverket, datert 09.12.2022	1. Samfunnsplanleggingen må være fremtidsrettet og gi premisser for avklaringer både på sjø og land. 2. I den videre arealforvaltningen gjennom kommuneplanens arealdel, kommunedelplaner og reguleringsplaner er det viktig at kommunen ikke legger til rette for aktiviteter som hindrer sikring og fremkommelighet på sjøen. 3. Kystverket ønsker at kommunen i planleggingsfasen benytter seg av karttjenesten «kystinfo»	1-3. Innspillene er i hovedsak rettet mot arealstrategier og kommuneplanens arealdel. Ved oppstart av arbeidet med arealstrategier, vil innspillet vurderes i denne sammenhengen. Vaksdal kommune utarbeider en interkommunal plan for sjøareal i Nordhordland som ivaretar hensynet til sikring og fremkommelighet i sjøen.
FNF Hordaland, datert 25.01.2023	1. Naturmangfold og friluftsliv bør i større grad omtales i planprogrammet. 2. Vaksdal har rike natur og friluftsopplevelser. Naturverdiene bør løftes frem i planprogrammet og i kommuneplanen. Disse temaene kan kobles til flere punkter i planprogrammet: folkehelse, næring, frivillighet, oppvekstsvilkår, møteplasser og inkludering. 3. Bærekraftig arealforvaltning bør komme tydeligere frem i planprogrammet. Naturmangfold bør prioriteres. Kommunen bør sette seg mål om arealnøytralitet og utarbeide arealregnskap og arealbudsjett. 4. Fortetting må være en målsetting. 5. Utbygging av fritidsboliger må skje der kommunen allerede har etablert fritidsboliger.	1. Tas til etterretning. Naturmangfold og friluftsliv vil omtales i kapittel 2.2. i planprogrammet. 2. Tas til etterretning. Naturverdier innarbeides i kapittel 2.5. 3. Arealforvaltning, arealregnskap og arealbudsjett er noe som vil arbeides nærmere med i utarbeidelse av kommunens arealstrategier. 4. Fortetting er del av strategier for kompakte tettsteder og vil inngå i arbeidet med arealstrategier og kommuneplanens arealdel.

	6. FNF oppfordrer kommunen til å utarbeide en kommunedelplan for naturmangfold og ønsker at dette nevnes i kommuneplanen. 7. Vaksdal endte på 337 plass i Sabimas naturkampen og påpeker at det er behov for enda mer kunnskap om natur.	5. Utbygging av fritidsboliger er en del av arbeidet med arealstrategier og kommuneplanens arealdel. 6. Vurdering av utarbeiding av kommunedelplan for naturmangfold vil være en del av arbeidet med kommunens planstrategi. 7. Kunnskap om natur er noe som vil være viktig for Vaksdal kommune, det vil legges til rette for kunnskapsgrunnlag gjennom arbeidet med arealstrategi og kommuneplanens arealdel.
Visit Bergen, datert 20.01.2023	1. Visit Bergen ønsker å sertifisere alle medlemskommuner i regionen som bærekraftig reisemål og ønsker at bærekraftig reisemålsutvikling blir en del av kommuneplanens samfunnsdel. Uten at kommunen har nedfelt strategier for dette, blir det vanskelig å utvikle kommunen som et attraktivt reisemål. 2. I planens omtale av infrastruktur, bør tilreisende sitt behov og reiselivets behov for infrastrukturtiltak, inkluderes. Mange attraksjoner er vanskelig å nå og mange tilkomstveier er ikke dimensjonert for økning av trafikk.	1. Bærekraftig reiseliv innarbeides som et punkt i planprogrammet og arbeides videre med i kommuneplanens samfunnsdel. 2. Behov for tilrettelegging av infrastruktur blir tema inn i arbeidet med kommunens arealstrategier og i kommuneplanens arealdel.
Direktorat for mineralforvaltning, datert 24.01.2023	1. Vaksdal kommune har en del registrerte forekomster av grus og pukk. DMF kan ikke se at mineralressurser er omtalt i planprogrammet. DMF oppfordrer til å vurdere tilgang på og	1. Mineralressurser vil være et tema inn i arbeidet med arealstrategier og kommuneplanens arealdel.

	behov for mineralske ressurser i kommunen, spesielt knyttet til utbygging. Dette er et viktig utgangspunkt for arbeidet med arealstrategien. - DMF ber om at muligheten for å gjenvinne overskuddsmasser i kommunen vurderes knyttet til bærekraft. - Datagrunnlag fra DMF og NGU må legges til grunn for vurdering av arealinns spill og i konsekvensutredningen til kommuneplanens arealdel.	- Gjenvinning av overskuddsmasser må håndteres i reguleringsplaner. - Tas til etterretning. Datagrunnlag fra DMF og NGU vil legges til grunn i kommuneplanens arealdel.
NVE, datert 18.01.2023	- NVE vil legge til at god overvann- og vassdragsforvaltning er viktig i arbeidet med klimatilpassing og kan være med på å oppnå flere av FNs bærekraftsmål. NVE sin rettleiar for handtering av overvatn i arealplanar sier også noe om hvordan dette kan innarbeides i kommuneplanens samfunnsdel. - Kommuneplanens samfunnsdel bør inkludere en overordnet vurdering av hvordan klimaendringer vil påvirke langsiktige og overordnede mål og strategier. Dette basert på lokale forhold.	- Tas til etterretning i utarbeidingen av kommuneplanens samfunnsdel. Kommunedirektøren vil vurdere hvordan vassdragsforvaltning og klimatilpassing kan innarbeides i samfunnsdelen. - Tas til etterretning. Det vil utarbeides mål og strategier i samfunnsdelen basert på lokale forhold knyttet til klimaendringer.
Innbygger, ikke datert.	Mange ønsker å være hjemme med barna når de er små og det finnes ikke tilstrekkelig med virkemidler for at dette skal være mulig. For å løse dette foreslås det at det innføres en kommunal kontantstøtte. Dette vil gi gevinster både for foreldre og barn.	I kommuneplanens samfunnsdel skal det utarbeides strategier for levekår, folkehelse og gode oppvekstsvilkår. En vurdering av kommunal kontantstøtte må skje i oppfølgingen av kommuneplanens

		samfunnsdel og kommunens handlings- og økonomiplan.
Stine Marie Sæterdal, datert 7.12.2022	1. Nok barnehageplasser og rullerende barnehageopptak i alle bygdene vil gjøre det lettere å få folk til å bosette seg i bygden og avlaste både foreldre og barn. 2. Det er behov for et mer variert fritidstilbud til barn og unge og tilrettelegging for at alle skal få delta på fritidstilbud i turbinen og svømmehallen. 3. Det må satses på møteplasser og felles uteområder for å gjøre bygdene mer attraktive. 4. Flere samlingspunkt for å integrere innflyttere. 5. Bedre samarbeid mellom barnehage/skole og eldreomsorg.	1. Utbygging av barnehager vurderes i forhold til befolkningsvekst og antall barn i kommunen som en del av arbeidet med arealstrategi og rullering av kommuneplanens arealdel. Rullerende barnehageopptak vurderes av sektor barnehage og må legges frem for politisk behandling. 2. Møteplasser for alle vil bli et tema i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel. Konkrete tiltak må vurderes innarbeides i handlingsplaner og reguleringsplaner 3-5. Samarbeid og muligheter for innovasjon og samskaping vil være et viktig tema i kommuneplanens samfunnsdel. Konkrete tiltak må innarbeides i handlingsplaner.
Vestland fylkeskommune, datert 23.01.2023	1. VLFK oppfordrer kommunen til å ta i bruk regionalt planforum tidlig i planprosessen før høringsutkast. 2. I det videre arbeidet bør en gå inn på de ulike bærekraftsmålene og identifisere Vaksdal kommunes styrker og	1. Kommunedirektøren vil ta kontakt med plankonsulenten og avklare om det er ledig tid i planforum.

	utfordringer, og synergier og målkonflikter mellom målene. Arbeidet med bærekraftsmålene bør knyttes til kunnskapsgrunnlaget. Arbeidet med å lokalisere bærekraftsmålene bør være en del av den samskapende prosessen mellom administrasjon og politikere. 3. VLFK synes kommuneplanprosessen er svært kort, og ber om at en ser tidsbruk opp mot medvirkning. 4. Det oppfordres til å utarbeide en handlingsdel med tiltak hvert fjerde år. En handlingsdel og økonomiplan med tydelig oppfølging av målene er avgjørende for gjennomføringen. 5. Når det gjelder kunnskapsgrunnlaget bør det også hentes informasjon fra norsk kulturindeks, norsk idrettsindeks, frivillighetsbarometeret, barnefamiliepanelet og ungdata. 6. Klima bør ha mer fokus i kunnskapsgrunnlaget (spesielt lokale utfordringer) og det er positivt om kommunen vil inkludere arbeid med et helhetlig fotavtrykk. 7. Det oppfordres til å prøve ut nye metoder for medvirkning, spesielt for de som vanligvis ikke blir hørt i slike prosesser. Det oppfordres også til medvirkning med næringslivet og andre aktører. 8. Det oppfordres til at medvirkningsarbeidet også benyttes inn mot andre planer og prosesser, og at det opprettes en medvirkningsbank i kommunen slik at det ikke oppstår medvirkningstrøtthet.	2. Arbeidet med implementering av bærekraftsmålene knyttes til kunnskapsgrunnlaget i den videre prosessen. Det er lagt opp til tverrpolitiske arbeidsverksteder hvor utfordringsbildet til Vaksdal kommune og bærekraftsmålene vil diskuteres. 3. Revisjon av kommuneplanens samfunnsdel er vedtatt i planstrategien for denne perioden. Nasjonale myndigheter og KS oppfordrer til raskere planprosess og hyppigere rullering av samfunnsdelen. Kommunen har gjennomført flere medvirkningsaktiviteter rettet mot ungdom og innbyggere i alle grender i Vaksdal i høringsperioden til planprogrammet. 4. Kommunen følger opp planen gjennom handlingsprogram og økonomiplan som rulleres årlig. 5. Det utarbeides et bredere kunnskapsgrunnlag som skal benyttes inn mot de politiske arbeidsverkstedene
--	--	---

	9. Det oppfordres til at det utarbeides en arealstrategi som del av samfunnsdelen til kommuneplanen og legger disse til grunn ved rullering av kommuneplanens arealdel. Dette er avgjørende for sammenhengen mellom de strategiske målene i samfunnsdelen og arealbruken. 10. Det oppfordres til å ta med arealregnskap i arealstrategiene. 11. Klima, miljø og omstilling bør inkluderes i alle tema i planen. Samfunnsdelen bør si noe om hvordan organisasjonen følger opp arbeidet med klima. Dette utdypes nærmere i merknaden. 12. Kommunens klima og energiplan er utdatert, dette bør løftes i frem i arbeidet med ny planstrategi. 13. Kunnskapsgrunnlaget for temaet folkehelse er ikke tilstrekkelig. Vaksdal kommune kan med fordel oppdatere folkehelseoversikten før kommuneplanens samfunnsdel ferdigstilles. 14. Universell utforming bør inkluderes under pkt. 2.2 15. Kobling mellom folkehelse og klima er noe Vaksdal bør løfte frem i samfunnsdelen. 16. Den økonomiske dimensjonen av bærekraft må ha en synlig plass og prioritering i samfunnsdelen. Dette er spesielt viktig for reiseliv og næringsutvikling. Reiseliv og utvikling av Vaksdal som destinasjon er ikke nevnt i planprogrammet, men er en viktig del av næringsplanen til Vaksdal. Dette bør inkluderes i planprogrammet og i samfunnsdelen.	som skal gjennomføres våren 2023, og i prosessen ellers. Tas til etterretning. 6. Et mer utfyllende kunnskapsgrunnlag knyttet til klima blir utarbeidet. 7. Det benyttes medvirkningsarbeid inn i kommuneplanprosessen som er utført i tidligere prosesser, blant annet i nylig arbeid med strategisk næringsplan. Det er gjennomført prosesser med råd og utvalg. En medvirkningsprosess der en møter folk i bygdene vil føre til at en får et bredt utvalg av befolkningen. 8. Arbeidet med oppretting av medvirkningsbank kan vurderes i arbeidet med planstrategien. 9. Utarbeiding av arealstrategier vil skje som en oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel. 10. Det vil vurderes om utarbeiding av arealregnskap skal innarbeides som en del av arealstrategiene. 11. Tas til etterretning. Klima, miljø og omstilling vil innarbeides i alle
--	---	---

	17. Kommunen bør definere overordnede målsettinger for landbruksjord, vannmiljø og vern av naturmangfold. 18. Folketall og bostedsattraktivitet er nøkkelford, det er viktig å se dette i sammenheng med kultur, idrett og tilbud. 19. Samfunnsdelen bør konkretisere hvordan inkludering og integrering kan løses 20. Det vises til pågående planer og arbeid som blant annet Regional plan for senterstruktur og bærekraftige lokalsamfunn 2023- 2035.	satsingsområder og vil også knyttes til organisasjonen. 12. Vurdering av planer som skal utarbeides og rulleres vil skje gjennom arbeidet med ny planstrategi. Kommunen har vedtatt å innarbeide klima, energi og miljø i samfunnsdelen, handlingsprogram og økonomiplan fremfor som egen plan. 13. Et mer utfyllende kunnskapsgrunnlag om folkehelse blir utarbeidet i planprosessen. 14. Tas til etterretning. Universell utforming innarbeides under punkt 2.3 i planprogrammet. 15. I utarbeiding av samfunnsdelen vil det arbeides nærmere med synliggjøring av koblingen mellom folkehelse og klima. 16. Reiseliv- og destinasjonsutvikling innarbeides som eget punkt i planprogrammet, som bærekraftig reisemålsutvikling (kap. 2.3.).
--	--	--

		17. Overordnede målsettinger om landbruk, vann og naturmangfold vil vurderes inn i arbeidet med samfunnsdelen. 18. Sammenhengen mellom kultur, idrett og befolknings- og bostedsattraktivitet er viktig for kommunen fremover og det vil arbeides videre med målsettinger for dette i samfunnsdelen. 19. Inkludering og integrering er viktige tema, og det vil arbeides videre med målsettinger for dette.
Statsforvalteren i Vestland, datert 23.01.2023	1. Statsforvalteren savner en tydeliggjøring og konkretisering av utredningsbehovene, mål og strategier for å nå målene. Kommunen bør drøfte grunnleggende trekk ved utviklingen og gir for få tydelige føringer for arbeidet med samfunnsdelen. 2. Det anbefales at det utarbeides et tydelig utfordringsbilde for kommunen og som hjelp kan en benytte kriterier for <u>god kommunestruktur</u> som er utarbeidet gjennom kommunereformen. 3. Det er ikke vist til hvordan barn og unges representant skal involveres i arbeidet og det er uklart hvordan og når medvirkningsarbeidet skal foregå. En bør unngå høring fra juni-august for å sikre god medvirkning.	1. Grunnleggende trekk ved utviklingen og det helhetlige kunnskapsgrunnlaget legges til grunn for arbeidet med samfunnsdelen og de tverrpolitiske verkstedene som det legges opp til. Det vil utarbeides mål og strategier på grunnlag av dette. Videre i planarbeidet vil kunnskapsgrunnlaget utredes og suppleres. 2. Kommunedirektøren arbeider med å utarbeide et bredere kunnskapsgrunnlag som skal benyttes inn i arbeidet med

	4. Det anbefales at kommunen forlenger planprosessen slik at samfunnsdelen blir forankret i det nye kommunestyret som også skal jobbe med arealdelen. Samfunnsdelen er en viktig plan som en bør bruke god tid på og la modnes. 5. Kommunen bør tematisere utjevning av sosial ulikhet i helse. Dette er sentralt i folkehelseloven og nasjonale forventninger. Utdanning er viktig inn i dette perspektivet. 6. Planprogrammet viser ikke til nasjonal strategi for sosial boligpolitikk som har boforhold for barn og unge som viktig satsingsområde. 7. Kompetanse og rekruttering innenfor helse- og omsorgssektoren er spesielt viktig fremover. 8. Supplerende kartlegging innenfor naturmangfold er et behov og det anbefales at dette gjennomføres. Det bør også suppleres kunnskap om lokale forhold knyttet til klimaendringer. 9. Statsforvalteren ser det som avgjørende at det blir knyttet arealstrategier til samfunnsdelen. Retningslinjer for arealbruken vil være et viktig bindeledd mellom samfunnsdelen og det mer konkrete arbeidet i arealdelen. Det anbefales at utarbeiding av arealregnskap blir en del av arealstrategiene. Det vises også til tema som bør inkluderes i arealstrategiene, blant annet jordvern, spredt utbygging, massehåndtering, landskap og friluftsliv etc.	3. Revisjon av kommuneplanens samfunnsdel er vedtatt i planstrategien for denne perioden. Nasjonale myndigheter og KS oppfordrer til raskere planprosess og hyppigere rullering av samfunnsdelen. Det er lagt opp til et omfattende medvirkningsarbeid på bla barne- og ungdomsskoler, i bygder og i ungdomsråd og utvalg som for å ivareta barn og unges interesser. 4. Viser til punkt 3. Når nytt kommunestyre er fastsatt vil det gjennomføres en prosess med å forankre kommuneplanens samfunnsdel i nytt kommunestyre. 5. Utjevning av sosial ulikhet i helse vil innarbeides i planen. 6. Team inngår i overordnede mål og strategier og gjennom egne planer. 7. Kompetanse og rekruttering innenfor helse- og omsorgssektoren er spesielt viktig både nasjonalt og lokalt i Vaksdal
--	---	--

	10. Statsforvalteren savner en utdyping av tema knyttet til beredskap og samfunnssikkerhet ut over e16 og Vossabanen.	kommune. Dette er tatt med i planprogrammet. 8. Det arbeides per nå med supplerende kunnskap om lokale forhold knyttet til klimaendringer. Kartlegging av naturmangfold vil vurderes som en del av arbeidet med arealstrategier. 9. Utarbeiding av arealstrategier vil skje som en oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel. Kommunedirektøren foreslår at arbeidet med arealstrategier startes opp etter at nytt kommunestyre er fastsatt. 10. Tas til etterretning. Utdyping av tema knyttet til samfunnssikkerhet og beredskap innarbeides i planprogrammet.
Statens Vegvesen, datert 26.01.2023	1. Statens Vegvesen ønsker at deres ansvarsområde blir vektlagt i planarbeidet og løfter stikkordene effektiv, miljøvennlig, framtidsrettet og trygt transportsystem. 2. Statens Vegvesen nevner kapittel 9 «Barnas transportplan» i Nasjonal transportplan som et innspill til planprogrammet.	1. Stikkordene innarbeides i kap 2.5 i planprogrammet. 2. Å legge til rette for barn og unge sin ferdsel er viktig for Vaksdal kommune. Nasjonal transportplan vil, i likhet med andre nasjonale retningslinjer og

	3. Statens Vegvesen viser til de sentrale temaene i planprogrammet og føler det mangler mer konkrete føringer for det videre arbeidet med planen 4. Statens Vegvesen anbefaler kommunen om å etablere et arealregnskap og sette tydelige mål til dette.	føringer bli lagt til grunn i utarbeidingen av samfunnsdelen. 3. Temaene, samt kunnskapsgrunnlag vil bli grunnlag for politiske arbeidsverksteder og utarbeiding av mål og strategier. 4. Utarbeiding av arealstrategier vil skje som en oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel. Det vil vurderes om utarbeiding av arealregnskap skal innarbeides som en del av arealstrategiene
Kim Jørgen Rohde, datert 26.01.2023	1. Kim Jørgen ønsker et område for de som er interessert i motorsykkel og bil, eks. et sted hvor det er lov å herje og spinne litt.	1. Fritidstilbud og møteplasser for alle vil bli et tema i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel. Konkrete tiltak må vurderes innarbeides i handlingsplaner og reguleringsplaner.